

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยาสังคหะ” เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การกำหนดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยครั้งนี้เลือกกรณีศึกษาโรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่ก่อตั้งมาอย่างยาวนานตั้งแต่ พ.ศ.2484 จนถึงปัจจุบัน รวมจำนวน 81 ปี ปัจจุบันได้รับการรองรับจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลในการแข่งขันวิชาการทั้งระดับจังหวัดและภาค และผ่านการประเมินชั้นปฐมวัยในระดับดีเยี่ยม ตามมาตรฐานการศึกษา อีกทั้งยังถือได้ว่าเป็นโรงเรียนต้นแบบระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน โดยมีรายละเอียดตามตารางดังต่อไปนี้

กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนกิตติวิทยา

ตารางที่ 1 กลุ่มผู้บริหาร โรงเรียนกิตติวิทยา

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
1	นางกิตติวรรณ นิรันดร์พานิช	ผู้อำนวยการโรงเรียน
2	นายบุญเลิศ ชีระตระกูล	ผู้จัดการโรงเรียน
3	นางยุพวรรณ กอบัว	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
4	นางสรिता แสงกระจ่าง	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป
5	นางเพ็ญนภา กสิพร้อง	หัวหน้าระดับชั้นอนุบาล

คณะครูโรงเรียนกิตติวิทยา

ตารางที่ 2 คณะครูโรงเรียนกิตติวิทยา

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
1	นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน	ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล
2	นางสาวนพารณณ์ เผ่าอำไพ	ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล
3	นางราวัลย์ รมยานนท์	ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล
4	นางสาวณัฐวรา จรเกตุ	ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล
5	นางสาวพรรษา บุตรขุน	ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล

ผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์

ตารางที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
1	รศ.ดร.อภิวัฒน์ ศิรินันทนา	อาจารย์คณะนิเทศศาสตร์

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์คณะผู้บริหาร คณะครู โรงเรียนกิตติวิทยาจังหวัดตราด และผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์ เกี่ยวกับการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์คณะผู้บริหาร คณะครู โรงเรียนกิตติวิทยาจังหวัดตราด มีทั้งหมด 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุล และตำแหน่ง

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับอุปสรรคของการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด จำนวน 3 ข้อ ได้แก่

1) โรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับครูในการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย อย่างไร

2) ท่านมีการให้ความสำคัญกับครูในการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย มากน้อยเพียงใด

3) ท่านคิดว่าอะไรคือปัญหากับอุปสรรคของการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ จำนวน 9 ข้อ ได้แก่

1) ท่านคิดว่าการออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ในเรื่องของจุดดึงดูดใจด้านเหตุผลควรมีการออกแบบอย่างไร

2) ท่านคิดว่าการออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ในเรื่องของจุดดึงดูดด้านอารมณ์ควรมีการออกแบบอย่างไร เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน

3) ทางโรงเรียนมีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ สื่อประเภทวัสดุ หรือไม่อย่างไร

4) สื่อประเภทอุปกรณ์ มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการหรือไม่อย่างไร

5) ทางโรงเรียนได้มีการนำสื่อกิจกรรม มาใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้หรือไม่อย่างไร

6) โรงเรียนมีการใช้สื่อบุคคล ในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกสนใจในการเรียนหรือไม่อย่างไร

7) ครูผู้สอนได้นำสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ มาใช้ประกอบในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันหรือไม่อย่างไร

8) โรงเรียนมีการสนับสนุนเรื่องของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น นำคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มาใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้หรือไม่อย่างไร

9) ท่านคิดว่าการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และ ด้านสติปัญญา อย่างไรบ้าง

ส่วนที่ 4 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด จำนวน 2 ข้อ ได้แก่

1) ท่านมีกระบวนการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด อย่างเต็มความสามารถ ได้อย่างไรบ้าง

2) ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด อย่างไรบ้าง

ซึ่งผู้วิจัยแบ่งแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์ ออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ด้านเนื้อหาในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ด้านภาษาที่ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ด้านลักษณะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์ด้านวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

แบบสังเกต ผู้วิจัยใช้การสังเกตกับกลุ่มคณะผู้บริหารและคณะครู โรงเรียนในลักษณะของการปฏิบัติงานและภารกิจ โดยสังเกตจากพฤติกรรม เพื่อรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียด โดยการเข้าไปร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ในการเจาะลึกข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลักตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 เครื่องมือการสังเกต

เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	ประเด็นในการสังเกต
สังเกต	กลุ่มคณะผู้บริหารและคณะครู	การออกแบบเนื้อหาจุดดึงดูดใจด้านเหตุผล ◆ ด้านความสะดวกสบาย ◆ ด้านสถานภาพ การออกแบบเนื้อหาจุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ ◆ ด้านความกลัว ◆ ด้านอารมณ์ขัน
		สื่อการเรียนรู้ ◆ สื่อประเภทวัสดุ ◆ สื่อประเภทอุปกรณ์ ◆ สื่อกิจกรรม ◆ สื่อบุคคล ◆ สื่อสิ่งพิมพ์ ◆ สื่ออิเล็กทรอนิกส์

แบบระดมสมองหรือการระดมความคิด จากคณะผู้บริหารและคณะครูโรงเรียน ซึ่งใช้ประเด็นในการถาม ตอบ ที่กำหนดไว้ โดยหนึ่งประเด็นคำถามอาจให้ผู้ให้ข้อมูลหลักตอบ 5 ท่าน และให้ทุกๆ ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดกว้าง ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 10 ท่าน ในการร่วมระดมสมอง ตามรายละเอียดในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 เครื่องมือการระดมสมอง

เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	ประเด็นในการระดมสมอง
การระดมสมอง	กลุ่มคณะผู้บริหาร และคณะครู	◆ ปัญหาและอุปสรรคของการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อ ◆ บุคลากรมีการเพิ่มทักษะในการพัฒนาตนเองอย่างไรบ้าง ◆ ในการออกแบบสื่อมีจุดดึงดูดอะไรบ้างที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ ◆ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาควรเพิ่มเติมในด้านใด ◆ แนวทางในการใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัย

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
2. กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ
3. พัฒนาและปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ และเสนอแบบสัมภาษณ์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ข้อเสนอแนะ
4. นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

การวิจัยเอกสาร

เอกสารที่จะใช้ในการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เอกสารชั้นต้น (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลโดยตรง โดยการสังเกตจากการสัมภาษณ์ครูและผู้บริหารโรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด เกี่ยวกับการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย จำนวน 5 ท่าน

2. เอกสารชั้นรอง (Secondary Data) เป็นเอกสารที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ คือ การศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีการรวบรวมไว้ก่อนแล้ว ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อเชื่อมโยงและก่อเกิดประโยชน์รวมถึงบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้

การสัมภาษณ์ในงานวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured or Guided Interview) เป็นเครื่องมือในรูปแบบต่างๆ คือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ (Key-Informants)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลสรุปของการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า 2 วิธีดังนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าจากข้อมูล

การนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มคณะผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนมาตรวจสอบความน่าเชื่อถือในประเด็นเดียวกัน หากข้อมูลผ่านการตรวจสอบและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหมายความว่าข้อมูลชุดนั้นมีความน่าเชื่อถือ

2. การตรวจสอบสามเส้าจากเครื่องมือ

การเปรียบเทียบและตรวจสอบความหนาแน่นของข้อมูล โดยจะนำข้อมูลจากแหล่งต่างๆ มาเปรียบเทียบกับกลุ่มคณะผู้บริหารและคณะครูโรงเรียน

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ผ่านการรวบรวมมาวิเคราะห์โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี ที่กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทางการตอบคำถามในงานวิจัยอย่างสมบูรณ์และเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้มา การเก็บข้อมูลจากการสังเกตและการสัมภาษณ์กลุ่มคณะผู้บริหารและคณะครูโรงเรียน นำมาสังเคราะห์ให้เห็นถึงประเด็นในการระดมสมองเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบสร้างข้อสรุป โดยใช้การบรรยายแบบพรรณนา